

مهدی عبداللهی دبیر گروه اقتصاد

اخیرا گزارش دیوان محاسبات از عملکرد سال ۱۳۹۹ دولت منتشر شد. مواردی در آن گزارش آمده بود که بسیار قابل تامل بود. ازجمله اینکه موسس ۱۰۳۳ داروخانه از کارکنان بخش دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کارمندان شاغل در پست‌های حاکمیتی سیاستگذاری، صدور مجوز و نظارت بر امور دارو هستند. گران نمایی ۵ هزار میلیارد تومانی داروهای وارداتی از سوی ۱۲ شرکت انحصاری از دیگر موارد تخلفات در سال ۱۳۹۹ بود. تحویل کیت‌ها و کیسه خون فیلتردار تاریخ گذشته از سوی واردکنندگان به سازمان انتقال خون ایران از دیگر تخلفات ذکر شده در گزارش دیوان محسابات بود. اما موضوع به همین جا ختم نمی‌شود؛ اخیرا یکی از مسئولان ستاد مبارزه با قاچاق کالا در اظهاراتی مدعی شد از ۳۵ هزار میلیارد تومان داروی عرضه شده به بازار ایران، توزیع ۸۰ درصد آنها بدون رصد نهادهای نظارتی از جمله سازمان غذا و دارو و نهادهای نظارتی انجام می‌شود. به اینها اضافه کنید مرکز پژوهش‌های مجلس در تحقیقاتی که داشته به موارد قابل تاملی در حوزه تولید دارو و مواد اولیه دارو برخورد است. ازجمله اینکه به‌رغم همه سیاست‌های حمایتی، از مجموع ۱۴۳۱ مولکول موجود در فهرست دارویی ایران، حدود ۱۴ درصد تعداد مولکول‌های موثره شیمیایی توسط صنعت تولید مواد اولیه دارویی در کشور تولید می‌شود. همچنین برخلاف ادعای سندیکای تولید مواد اولیه دارو، مبنی بر تأمین بیش از ۷۱ درصد نیاز بازار داخلی، میزان تأمین ریالی صنعت تولید داخل از کل بازار مواد اولیه دارو و ملزومات بسته‌بندی در سال ۱۳۹۹ به‌لحاظ حجمی معادل ۳۵ درصد و به‌لحاظ ریالی معادل ۲۳درصد بوده است. این موضوع نشان می‌دهد برای خوداتکایی در این حوزه راهی بس طولانی پیش رو است. مورد جالب توجه اینکه، صنعت تولید مواد موثره دارویی به‌جای تمرکز بر تأمین داروهای حیاتی و ضروری، براساس شاخص‌های اقتصادی به سمت تأمین مواد موثره پرفروش و پرسود گرایشی یافته. تا جایی که ۵۵ درصد مولکول‌های تولید شده در دسته مولکول‌های غیرضروری قرار گرفته‌اند. این درحالی است که کشور در زمینه تولید بسیاری از مولکول‌های ضروری به واردات وابسته است. درخصوص قیمت نیز، بررسی‌ها نشان می‌دهد نسبت قیمت مواد موثره تولید داخل به قیمت همان مواد از مسیر واردات، طی سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، بیش از دو برابر بوده است. علاوه بر این، با وجود تخصیص ارز دولتی به این صنعت و علی‌رغم تأکیدات قانونی مبنی بر قیمت‌گذاری کالاهای مشمول ارز دولتی، محصولات این شرکت‌ها تاکنون قیمت‌گذاری نشده و ماحصل آن، اینکه افزایش قیمت مواد اولیه تولید داخل طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ در برخی اقلام حتی به ۳۰۰ تا ۸۰۰ درصد نیز رسیده که فاصله قابل ملاحظه‌ای با میانگین نرخ تورم در سایر بخش‌های صنعتی دارد. درنهایت این انحراف در حوزه دارویی کشور به گران شدن دارو و افزایش پرداخت از جیب مردم منجر شده است.

بازار ۳۵ هزار میلیاردتومانی دارو

براساس آمارنامه دارویی کشور، در سال ۱۳۹۹، ۴۴ میلیارد و ۵۲۶میلیون عدد دارو به ارزش ۳۴هزار و ۸۵۲میلیاردتومان در کشور مصرف شده است. طبق این آمارها، از مجموع فروش تعدادی، ۵۷۸میلیون عدد مربوط به داروهای وارداتی (معادل یک درصد) و ۴۳میلیارد و ۹۴۸میلیون عدد نیز (۹۹درصد) مربوط به تولید داخل بوده است. اما درخصوص فروش ریالی نیز، از مجموع ۳۴هزار و ۸۵۲میلیاردتومان، حدود هزار و ۱۳۵میلیاردتومان آن معادل ۱۵ درصد مربوط به داروهای وارداتی و ۲۹هزار و ۷۱۶میلیاردتومان معادل ۸۵درصد مربوط به داروهای تولید داخل بوده است.

ایرانی‌ها ۴/۴ میلیارد عدد قرص آرام‌بخش می‌خورند

براساس آمارنامه دارویی کشور، در سال ۱۳۹۹، ۴۴ میلیارد و ۵۲۶میلیون عدد دارو در کشور مصرف شده است. بررسی میزان مصرف دارو نشان می‌دهد به صرف تعدادی، قرص‌های استامینوفن، متفورمین، آسپرین، کپسول آموکسی سیلین، قرص لوارت پتاسیم، استامینوفن-کدئین، سرماخوردگی بزرگسالان، لووتیروکسین، آتورواستاتین و آملودیپین در رتبه‌های اول تا دهم قرار دارند. یکی از نکات جالب مصرف عددی قرص در کشور، سهم بالای چهار قرص استامینوفن، استامینوفن-کدئین، سرماخوردگی بزرگسالان و کپسول ژلوفن است که معمولا هر ایرانی به تعداد زیادی از آنها مصرف می‌کند. آن طور که آمارها نشان می‌دهد ایرانی‌ها در سال گذشته ۶میلیارد و ۶۶۰میلیون عدد از این چهار قرص را مصرف کرده‌اند. به‌عبارتی هر ایرانی در سال گذشته به‌طور میانگین بیش از ۵۵عدد از این چهار قرص را مصرف کرده است. در رتبه‌های بعد قرص‌های مربوط به انواع عفونت‌ها، بیماری‌های قلبی، بیماری فشار خون و دیابت بیشترین مصرف عددی را در کشور به خود اختصاص داده‌اند.

اما درخصوص فروش ریالی نیز، طی سال گذشته ۱۰ دارو شامل ویال رم‌سیور، کپسول آموکسی سیلین، کلپیدوگرل، کپسول ژلوفن، متفورمین، پودر لیوفیلیزه رم‌سیور، محلول تزریقی پرنترال، ایمونوگلوبولین وریدی، اینترفرون بتا ۱ و سرم مایع به ترتیب بالاترین رقم فروش ریالی را به خود اختصاص داده‌اند. ویال رم‌سیور با ۵۵۹ میلیارد تومان در رتبه اول، کپسول آموکسی سیلین با ۴۹۵ میلیارد تومان، کلپیدوگرل

ردیف	نام دارو	فروش عددی	سهم از کل (درصد)	رتبه	فروش(میلیارد تومان)	سهم از کل (درصد)	رتبه	ردیف	نام دارو	فروش عددی	سهم از کل (درصد)	رتبه
۱	ویال رم‌سیور	۸۴۸,۳۷۰	۰,۰۰۰	۸۲۷	۵۵۹	۱,۰۶۱	۱	۱	ویال رم‌سیور	۸۴۸,۳۷۰	۰,۰۰۰	۸۲۷
۲	کپسول آموکسی سیلین	۱,۲۵۳,۴۰۲,۱۰۰	۲,۰۸۱	۴	۴۹۵	۱,۰۴۲	۲	۲	کپسول آموکسی سیلین	۱,۲۵۳,۴۰۲,۱۰۰	۲,۰۸۱	۴
۳	کلپیدوگرل	۱۷۵,۱۶۷,۰۵۲	۰,۰۳۹	۵۵	۴۶۴	۱,۰۳۳	۳	۳	کلپیدوگرل	۱۷۵,۱۶۷,۰۵۲	۰,۰۳۹	۵۵
۴	کپسول ژلوفن	۶۴۰,۸۲۳,۹۶۰	۱,۰۴۴	۱۴	۴۶۳	۱,۰۳۳	۴	۴	کپسول ژلوفن	۶۴۰,۸۲۳,۹۶۰	۱,۰۴۴	۱۴
۵	متفورمین	۱,۶۶۰,۵۲۱,۵۹۰	۳,۷۷۳	۲	۴۴۶	۱,۰۲۸	۵	۵	متفورمین	۱,۶۶۰,۵۲۱,۵۹۰	۳,۷۷۳	۲
۶	پودر لیوفیلیزه رم‌سیور	۶۴۳,۵۴۹	۰,۰۰۰	۸۸۰	۴۰۹	۱,۰۱۷	۶	۶	پودر لیوفیلیزه رم‌سیور	۶۴۳,۵۴۹	۰,۰۰۰	۸۸۰
۷	محلول تزریقی پرنترال	۵۲۸,۸۵۲	۰,۰۰۰	۹۱۸	۴۰۴	۱,۰۱۶	۷	۷	محلول تزریقی پرنترال	۵۲۸,۸۵۲	۰,۰۰۰	۹۱۸
۸	ایمونوگلوبولین وریدی	۹۹,۸۶۶	۰,۰۰۰	۱,۲۲۹	۳۷۰	۱,۰۰۶	۸	۸	ایمونوگلوبولین وریدی	۹۹,۸۶۶	۰,۰۰۰	۱,۲۲۹
۹	اینترفرون بتا ۱ا	۳,۰۶۲,۳۹۹	۰,۰۰۱	۵۹۵	۳۵۰	۱,۰۰۰	۹	۹	اینترفرون بتا ۱ا	۳,۰۶۲,۳۹۹	۰,۰۰۱	۵۹۵
۱۰	سرم مایع	۳۸,۸۰۷,۱۶۱	۰,۰۰۹	۱۹۱	۳۱۷	۰,۰۹۱	۱۰	۱۰	سرم مایع	۳۸,۸۰۷,۱۶۱	۰,۰۰۹	۱۹۱
۱۱	سوماتروپین	۱,۷۶۸,۵۴۳	۰,۰۰۰	۶۸۲	۳۱۳	۰,۰۹۰	۱۱	۱۱	سوماتروپین	۱,۷۶۸,۵۴۳	۰,۰۰۰	۶۸۲
۱۲	بوتوینوم توکسین	۷۵۶,۴۰۳	۰,۰۰۰	۸۵۷	۲۹۹	۰,۰۸۶	۱۲	۱۲	بوتوینوم توکسین	۷۵۶,۴۰۳	۰,۰۰۰	۸۵۷
۱۳	پور تراستوزومب	۷۱,۲۷۲	۰,۰۰۰	۱,۲۸۸	۲۷۰	۰,۰۷۷	۱۳	۱۳	پور تراستوزومب	۷۱,۲۷۲	۰,۰۰۰	۱,۲۸۸
۱۴	کپسول تامسولوسین	۲۰۶,۴۲۰,۹۰۰	۰,۰۴۶	۴۵	۲۶۰	۰,۰۷۵	۱۴	۱۴	کپسول تامسولوسین	۲۰۶,۴۲۰,۹۰۰	۰,۰۴۶	۴۵
۱۵	قرص استامینوفن کدئین	۱,۰۷۰,۶۹۷,۶۰۰	۲,۰۴۰	۶	۲۶۰	۰,۰۷۴	۱۵	۱۵	قرص استامینوفن کدئین	۱,۰۷۰,۶۹۷,۶۰۰	۲,۰۴۰	۶
۱۶	قرص سدیم والپروات	۱۵۲,۳۲۱,۲۴۰	۰,۰۳۴	۶۵	۲۵۶	۰,۰۷۳	۱۶	۱۶	قرص سدیم والپروات	۱۵۲,۳۲۱,۲۴۰	۰,۰۳۴	۶۵
۱۷	قرص آسپرین	۱,۳۴۳,۵۵۵,۹۶۰	۳,۰۰۲	۳	۲۵۴	۰,۰۷۳	۱۷	۱۷	قرص آسپرین	۱,۳۴۳,۵۵۵,۹۶۰	۳,۰۰۲	۳
۱۸	قرص لووتیروکسین سدیم	۹۰۵,۱۵۸,۳۰۰	۲,۰۰۳	۸	۲۴۷	۰,۰۷۱	۱۸	۱۸	قرص لووتیروکسین سدیم	۹۰۵,۱۵۸,۳۰۰	۲,۰۰۳	۸
۱۹	قرص سرماخوردگی بزرگسالان	۱,۰۳۸,۷۶۸,۰۴۰	۲,۰۳۳	۷	۲۴۶	۰,۰۷۱	۱۹	۱۹	قرص سرماخوردگی بزرگسالان	۱,۰۳۸,۷۶۸,۰۴۰	۲,۰۳۳	۷
۲۰	ریتوکسی ور محلول تزریقی	۱۰۴,۸۳۳	۰,۰۰۰	۱,۲۱۹	۲۴۲	۰,۰۷۰	۲۰	۲۰	ریتوکسی ور محلول تزریقی	۱۰۴,۸۳۳	۰,۰۰۰	۱,۲۱۹
۲۱	انوکسپاپرین تزریقی پرنترال	۱۱,۵۱۵,۰۰۲	۰,۰۰۳	۳۶۲	۲۳۲	۰,۰۶۷	۲۱	۲۱	انوکسپاپرین تزریقی پرنترال	۱۱,۵۱۵,۰۰۲	۰,۰۰۳	۳۶۲
۲۲	قرص فاموتیدین	۷۶۳,۰۳۶,۲۹۰	۱,۰۷۱	۱۲	۲۳۲	۰,۰۶۷	۲۲	۲۲	قرص فاموتیدین	۷۶۳,۰۳۶,۲۹۰	۱,۰۷۱	۱۲
۲۳	۱3 قرص ویتامین	۴۴۲,۵۵۵,۹۳۰	۰,۰۹۹	۲۲	۲۲۰	۰,۰۶۳	۲۳	۲۳	۱3 قرص ویتامین	۴۴۲,۵۵۵,۹۳۰	۰,۰۹۹	۲۲
۲۴	هیپارین سدیم	۳۰,۱۹۱,۵۹۴	۰,۰۰۷	۲۱۵	۲۱۶	۰,۰۶۲	۲۴	۲۴	هیپارین سدیم	۳۰,۱۹۱,۵۹۴	۰,۰۰۷	۲۱۵
۲۵	قرص زیرزبانی بوپرنورفین	۲۰۸,۸۲۸,۰۶۰	۰,۰۴۷	۴۳	۲۱۲	۰,۰۶۱	۲۵	۲۵	قرص زیرزبانی بوپرنورفین	۲۰۸,۸۲۸,۰۶۰	۰,۰۴۷	۴۳
۲۶	محلول تزریقی انسولین گلارژین	۷,۲۹۷,۶۴۰	۰,۰۰۲	۴۴۴	۲۰۹	۰,۰۶۰	۲۶	۲۶	محلول تزریقی انسولین گلارژین	۷,۲۹۷,۶۴۰	۰,۰۰۲	۴۴۴
۲۷	قرص پنتوپرازول	۴۲۳,۹۴۴,۴۵۰	۰,۰۹۵	۲۵	۲۰۸	۰,۰۶۰	۲۷	۲۷	قرص پنتوپرازول	۴۲۳,۹۴۴,۴۵۰	۰,۰۹۵	۲۵
۲۸	قرص آتورواستاتین	۸۷۹,۹۶۲,۰۹۰	۱,۰۹۸	۹	۲۰۴	۰,۰۵۹	۲۸	۲۸	قرص آتورواستاتین	۸۷۹,۹۶۲,۰۹۰	۱,۰۹۸	۹
۲۹	پودر تزریقی پنتوپرازول	۱۹,۴۰۶,۹۸۴	۰,۰۰۴	۲۷۳	۲۰۳	۰,۰۵۸	۲۹	۲۹	پودر تزریقی پنتوپرازول	۱۹,۴۰۶,۹۸۴	۰,۰۰۴	۲۷۳
۳۰	آمیول نوروبیون	۵۶,۲۴۱,۷۶۹	۰,۰۱۳	۱۴۶	۲۰۳	۰,۰۵۸	۳۰	۳۰	آمیول نوروبیون	۵۶,۲۴۱,۷۶۹	۰,۰۱۳	۱۴۶

منبع: آمارنامه های دارویی کشور

اقتصاد

صنعت استراتژیک تولید

۳۵ هزار می

فروش ریالی

فروش (میلیارد تومان)

سهم از کل (درصد)

رتبه

رتبه

(درصد)

۱۳۹۹

۱

۱,۶۱

۵۵۹

۸۲۷

۲

۱,۱۴۲

۴۹۵

۴

۳

۱,۳۳۳

۴۶۴

۵۵

۴

۱,۳۳۳

۴۶۳

۱۴

۵

۱,۲۸

۴۴۶

۲

۶

۱,۱۷

۴۰۹

۸۸۰

۷

۱,۱۶

۴۰۴

۹۱۸

۸

۱,۰۶

۳۷۰

۱,۲۲۹

۹

۱,۰۰

۳۵۰

۵۹۵

۱۰

۰,۹۱

۳۱۷

۱۹۱

۱۱

۰,۹۰

۳۱۳

۶۸۲

۱۲

۰,۸۶

۲۹۹

۸۵۷

۱۳

۰,۷۷

۲۷۰

۱,۲۸۸

۱۴

۰,۷۵

۲۶۰

۴۵

۱۵

۰,۷۴

۲۶۰

۶

۱۶

۰,۷۳

۲۵۶

۶۵

۱۷

۰,۷۳

۲۵۴

۳

۱۸

۰,۷۱

۲۴۷

۸

۱۹

۰,۷۱

۲۴۶

۷

۲۰

۰,۷۰

۲۴۲

۱,۲۱۹

۲۱

۰,۶۷

۲۳۲

۳۶۲

۲۲

۰,۶۷

۲۳۲

۱۲

۲۳

۰,۶۳

۲۲۰

۲۲

۲۴

۰,۶۲

۲۱۶

۲۱۵

۲۵

۰,۶۱

۲۱۲

۴۳

۲۶

۰,۶۰

۲۰۹

۴۴۴

۲۷

۰,۶۰

۲۰۸

۲۵

۲۸

۰,۵۹

۲۰۴

۹

۲۹

۰,۵۸

۲۰۳

۲۷۳

۳۰

۰,۵۸

۲۰۳

۱۴۶

۱۰۰